

Vastaus valtuustoaloitteeseen ”Pirkanmaan hyvinvointialue mukaan huumeiden käyttöhuonekokeiluun”

Aluevaltuutettu Perttu Jussila ym. ovat aluevaltuustossa 3.10.2022 118 § jättäneet hyvinvointialueen käsiteltäväksi valtuustoaloitteen ”Pirkanmaan hyvinvointialue mukaan huumeiden käyttöhuonekokeiluun”.

Huumeiden käyttöhuoneet ovat terveydenhuollon ammattilaisten valvomia tiloja, joissa huumeita käyttävä henkilö voi käyttää laittomia päihteitä turvallisemmissa olosuhteissa. Ensisijainen tarkoitus on vähentää huumeiden käytöstä johtuvia kuolemia ja komplikaatioita, kuten tulehduksia ja sairauksia, sekä opastaa huumeidenkäyttäjiä turvallisempaan käyttöön. Käyttöhuoneet sijoitetaan usein paikoille, joissa huumeiden käyttö julkisissa tiloissa on yleistä. Käyttöhuoneita on Euroopassa noin sata, ja Pohjoismaissa käyttöhuoneita on Tanskassa ja Norjassa.

Syksyllä 2022 perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén antoi virkamiestoimeksiannon valmistella selvitys siitä, minkälaisia lainsäädäntömuutoksia tarvittaisiin huumausaineiden käyttöhuoneiden kokeilemiseksi Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriön helmikuussa 2023 julkaiseman selvityksen perusteella käyttöhuonekokeilun mahdollistaminen vaatisi ainakin seuraavia muutoksia lainsäädäntöön: 1) Poikkeuksen säätämistä tietyin ehdoin huumausaineiden käytön ja hallussapidon kielloille ja 2) käyttöhuonetoiminnan sisällöstä säätämistä erillislailla. Käyttöhuonekokeilun mahdollisessa valmistelussa saattaisi nousta esiin myös muita lainsäädännön muutostarpeita riippuen siitä, mitä toiminnan sisällöstä säädetään. Perusoikeudet, erityisesti yhdenvertaisuus, asettavat tiettyjä reunaehdoja käyttöhuonekokeilulle. YK:n huumausaineyleissopimukset tai EU:n lainsäädäntö eivät estä käyttöhuonetoiminnan aloittamista.

Huumeiden ongelmakäytöllä tarkoitetaan käyttöä, josta on aiheutunut vakavia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Useimmiten ongelmakäyttöön liittyy huumeriippuvuus ja terveydellisesti haitallisia käyttötapoja, kuten pistäminen. Suomessa arvioitiin olevan 31 100–44 300 amfetamiineja ja opioideja ongelmallisesti käyttävää henkilöä vuonna 2017, eli 0,9–1,3 prosenttia koko maan 15–64-vuotiaasta väestöstä. Huumeita ongelmallisesti käyttävien määrä on lisääntynyt 2010-luvulla. Huumeiden hoidon asiakkaiden keski-ikä oli 34 vuotta ja ikämediaani 33 vuotta.

Maailmalla huumeiden käyttöön liittyvä myrkytyskuolema on usein nopeavaikutteisen opioidin aiheuttama. Tällaisissa myrkytystiloissa hengenvaarallinen tilanne näkyy lähes välittömästi, ja yliannostus pystytään hoitamaan vastalääkkeellä. Suomessa huumeiden käyttöön liittyvä myrkytyskuolema on tavallisesti pitkävaikutteisten aineiden sekamyrkytyksestä johtuva. Hitaammin kehittyvässä sekamyrkytyksessä tilanteen hengenvaarallisuutta ei välttämättä pysty tunnistamaan välittömästi, ja avuntarvitsija voi olla tällöin jo poistunut käyttötilasta.

Pirkanmaan hyvinvointialueen monipalveluvaliokunta on käsitellyt aloitetta ja sen tueksi laadittua valmisteluaineistoa kokouksessaan 19.4.2023, ja antanut asiasta

lausuntonsa. Valiokunnan näkemykset asiasta jakautuivat, mutta äänestyksen jälkeen valiokunta päätyi lausumaan, että Pirkanmaan hyvinvointialueen tulee toimia aktiivisena, innovatiivisena ja aloitteellisena lainsäädäntömuutosten edistäjänä. Valiokunnan lausunto kokonaisuudessaan on vastauksen liitteenä.

Merkitään tiedoksi Pirkanmaan hyvinvointialueen monipalveluvaliokunnan lausunto aloitteen johdosta. Valtuustoaloite ei anna tässä vaiheessa aihetta muihin toimenpiteisiin.